

ΝΙΚΟΣ
ΚΑΡΑΤΖΑΣΙδρυτής - διευθυντής
των βιβλιοπωλείων
«Ιανός»

«Με πλήγωσε πολύ αυτός ο “αριστερός” τραμπουκισμός»

«Δεν φανταζόμουν ποτέ ότι θα λιθοβολούνταν βιβλιοπωλεία σε μια νεολαιίστικη εξέγερση» δηλώνει με πικρία και εκφράζει τους προβληματισμούς του για την πορεία του βιβλίου

Του Κώστα Κατσουλάρη

Είκοσι πέντε χρόνια παρουσίας, αρχικά στη Θεσσαλονίκη κι εδώ και λίγα χρόνια και στην Αθήνα, κλείνει φέτος η αλυσίδα βιβλιοπωλείων –και όχι μόνο– «Ιανός». Έχοντας ξεκινήσει το 1982 ως ομότιτλο περιοδικό, ο «Ιανός» έθεσε καινούργια στάνταρ για τους χώρους πώλησης βιβλίων στη Θεσσαλονίκη, με αιχμή του δόρατος τις πολύπλευρες βιβλιοφιλικές και πολιτιστικές εκδηλώσεις. Το ίδιο μοντέλο ακολούθησε ο διευθυντής και ιδρυτής του «Ιανού» Νίκος Καρατζάς και στην Αθήνα, με αποτέλεσμα το βιβλιοπωλείο του επί της Σταδίου να είναι σήμερα από τους πιο πολυζήτητους πολιτιστικούς χώρους, από τους πιο ζωντανούς στο αθηναϊκό κέντρο, με βιβλιοπαρουσιάσεις, συναυλίες, χάπενινγκ κ.λπ. Αφορμή για την κουβέντα μας, πέραν της επετείου, ήταν η επέκταση του «Ιανού» στο χώρο της Τέχνης, με τη λειτουργία εδώ και λίγες εβδομάδες του «Artshop» στο «Golden Hall» στο Μαρούσι. Και βέβαια οι ζημιές που υπέστη το βιβλιοπωλείο –μικρές, αλλά συμβολικά οδυνηρές–, όπως και αρκετά ακόμη βιβλιοπωλεία, κατά τις πρόσφατες ταραχές στο κέντρο της Αθήνας.

Βρίσκεστε στο χώρο δυόμισι δεκαετίες τώρα. Φανταζόσασταν ποτέ ότι θα έρθει μια μέρα που τα βιβλιοπωλεία (όχι μόνο τα δικά σας) θα γίνονταν στόχος βίαιων εκδηλώσεων, με σπασίματα βιτρινών κ.λπ.; Ρωτάω, γιατί είχαμε όλοι την εντύπωση, λανθασμένα όπως αποδείχτηκε, ότι γι' αυτές τις «ομάδες» το βιβλίο, αν μη τι άλλο, ήταν ακόμη «ταμπού».

Οντως διανύουμε το 25^ο έτος του «Ιανού». Δεν μπορούσα ούτε να φανταστώ ότι θα υπήρχε «αριστερή» διαδήλωση, εξέγερση της νεολαίας, και θα λιθοβολούσαν βιτρίνες βιβλιοπωλείων. Παρότι οι βιτρίνες του «Ιανού» στο παρελθόν υπήρξαν στόχος φανατικών χριστιανών και χρυσαυγιτών. Ωστόσο, αυτός ο «αριστερός» τραμπουκισμός με πλήγωσε πολύ. Η Αριστερά, και ως πολιτική ηθική και ως πολιτική πρακτική, δεν είχε ποτέ σχέση με τη βία και την καταστροφή.

Βρίσκεστε στο χώρο της διακίνησης ιδεών όλα αυτά τα χρόνια, ιδιαίτερα στη Θεσσαλονίκη, τελευταία και στην Αθήνα. Αισθάνεστε ότι κάτι έχει αλλάξει τα τελευταία χρόνια; Ή μήπως όλη αυτή η βία δεν έχει από πίσω της φορτία ιδεών, είναι τυφλή, δηλαδή αυτό που λέμε «βία για τη βία»;

Οι ιδέες δεν κρατούν λοστούς. Φαινόμενα τυφλής βίας δυστυχώς υπήρξαν και στην Αθήνα και στη Θεσσαλονίκη και ελπίζω να μην τα ξαναδούμε. Πρέπει να τελειώνει η σύγχυση που δημιουργήθηκε αυτή την περίοδο, μπερδεύοντας τις ιδέες, τη διαμαρτυρία, την αγωνιστική συμπεριφορά με τους λοστούς και τις μολότοφ. **Όλες οι μετρήσεις που έχουν γίνει τα τελευταία χρόνια, κυρίως από το**

Εθνικό Κέντρο Βιβλίου, δείχνουν ότι, παρά τον ντόρο που γίνεται γύρω από το βιβλίο (συγγραφείς-σταρ, αστρονομικές πωλήσεις, συμβόλαια κ.λπ.), η αναγνωσιμότητα παραμένει σχετικά καθηλωμένη, και μάλιστα στο πιο χαμηλό επίπεδο σε σχέση με τις χώρες της Ε.Ε. Δημιουργείται η απορία: αν έτσι έχουν τα πράγματα, γιατί γίνονται τελευταία τόσο μεγάλες επενδύσεις στο χώρο των βιβλιοπωλείων;

Η αναγνωσιμότητα στην Ελλάδα είναι πολύ χαμηλή (8%), ιδίως όταν συγκρίνεται με την υπόλοιπη Ευρώπη (30%). Αλλά κι εδώ υπάρχει μεγάλη σύγχυση. Ποιες είναι οι μεγάλες επενδύσεις στο χώρο του βιβλίου; Είναι όλα τα πολυκαταστήματα που έχουν ανοίξει στο κέντρο και αλλού επενδύσεις στο χώρο του βιβλίου; Είναι επενδύσεις στο χώρο της τεχνολογίας. Τηλεοράσεις και laptop πουλάνε κι έχουν ως συμπληρωματικό προϊόν και το βιβλίο. Η πρώτη μεγάλη επένδυση στο χώρο του βιβλίου ήταν ο οκταώροφος «Ελευθερουδάκης» πριν από 10 χρόνια στην Πανεπιστημίου και η τελευταία μεγάλη επένδυση είναι ο «Ιανός» στη Σταδίου πριν από 3 χρόνια. Αυτά, για

να μιλάμε σοβαρά. **Θα έχετε ακούσει για τη συμφωνία της Google με τους Αμερικανούς εκδότες και συγγραφείς, τη συμφωνία δηλαδή να της μεταβιβάζουν το δικαίωμα να διακινεί και να πουλάει ψηφιακά τα βιβλία παλιότερων αλλά όχι μόνο Αμερικανών συγγραφέων. Πώς βλέπετε αυτή την προοπτική; Και ποια νομίζετε ότι θα πρέπει να είναι τα μέτρα που θα έπρεπε να πάρουν οι φορείς που εμπλέκονται;**

Το Διαδίκτυο και ο «καινούργιος ψηφιακός κόσμος» θα οδηγήσουν σε μεγάλη ανατροπή το θεσμικό πλαίσιο των πνευματικών δικαιωμάτων. Ξέρουμε ήδη ότι η μουσική ζει τον εφιάλτη. Φοβάμαι ότι έρχεται με καλπασμό και στο χώρο του βιβλίου. Πιστεύω πως πρέπει να βρούμε τρόπους να ζει ο συγγραφέας από το πνευματικό του έργο (δικαίωμα), αλλιώς θα οδηγηθούμε σε νέο βαρβαρισμό.

Έχετε παλιότερα καταφερθεί ενάντια στην πρακτική των εφημερίδων να μοιράζουν «δωρεάν» βιβλία. Έχετε ακόμη αυτή την άποψη; Αν ναι, ποια είναι τα βασικά επιχειρήματά σας και τι μέτρα πιστεύετε ότι θα μπορούσαν να ληφθούν;

Το μεγαλύτερο πρόβλημα που δημιουργεί το «δωρεάν» των εφημερίδων είναι η απαξίωση του προϊόντος. Έχουμε άλλωστε το παράδειγμα του CD, που οδηγήθηκε στην ευτέλεια μέσα από τις πρακτικές των εφημερίδων. Είναι δε αθέμιτος ανταγωνισμός. Αμάν πια αυτός ο βαλκανικός καπιταλισμός χωρίς κανόνες. Οι εφημερίδες εδώ και χρόνια καίνε τα πολιτιστικά προϊόντα μουσική, κινηματογράφος, βιβλίο για να διατηρήσουν την κυκλοφορία τους επειδή δεν μπορούν να κάνουν ελκυστικό το δικό τους προϊόν, την ίδια την εφημερίδα. Αν βρουν το ρόλο τους, παράγοντας ένα προϊόν ποιότητας που αρέσει και αγοράζεται ως εφημερίδα και όχι ως συσκευασία δώρων, τότε θα λύσουν το πρόβλημά τους και θα βοηθήσουν τον πολιτισμό.

Έχουμε συνηθίσει εκδότες να έχουν βιβλιοπωλεία, ορισμένοι μόνο για να πουλούν τα δικά τους βιβλία, άλλοι αυτό που λέμε «γενικά βιβλιοπωλεία». Εσείς έχετε βιβλιοπωλείο και ταυτόχρονα επεκτείνετε, με αρκετούς πια τίτλους, στο χώρο των εκδόσεων. Φαντάζομαι ότι αυτό δεν θα αρέσει πολύ στους εκδότες...

Νομίζω ότι όλα τα βιβλιοπωλεία έχουν μια μικρή εκδοτική δραστηριότητα. Εμείς κινούμαστε στη μουσική κατεχοχήν, με τη σειρά «Ιανός ο Μελωδός». Δεν νομίζω ότι είμαστε ενοχλητικοί για τους άλλους εκδότες.

Είστε μια «ανήσυχη» επιχείρηση. Τελευταία επεκταθήκατε και στο χώρο της αγοράς αυθεντικών αντιγράφων έργων τέχνης, ανοίγοντας κατάστημα στο «Golden Hall». Πείτε μου πού στοχεύετε, αλλά απαντήστε και στη δική μου «πονηρή» σκέψη: μήπως αυτές οι κινήσεις φανερώνουν κάποια υποβόσκουσα απαισιοδοξία για το μέλλον του βιβλίου;

Ο «Ιανός» τα τελευταία χρόνια βρίσκεται σε διαρκή μετασχηματισμό από αμιγώς μητροπολιτικό βιβλιοπωλείο σε χώρο διακίνησης πολιτιστικών προϊόντων, με κέντρο βάρους βέβαια το βιβλίο. Μουσική CD, DVD, χαρτικά ποιότητας, αντικείμενα τέχνης από τα μεγαλύτερα μουσεία, ελληνικά και ξένα, παρουσιάσεις, Ιανός radio, εκδηλώσεις. Απέναντί μας έχουμε concepts για κινητά τηλέφωνα, gadgets κ.λπ. Εμείς είμαστε το concept του πολιτισμού. Το «Ιανός Artshop» στο «Golden Hall» είναι ένα καινούργιο μοντέλο που δεν υπάρχει ούτε στην ελληνική ούτε στη διεθνή αγορά, δοκιμάζεται με επιτυχία και θα αναπτυχθεί στο μέλλον αυτόνομα.

kkatsoularis@e-tipos.com

“

ΠΡΕΠΕΙ ΝΑ τελειώνει η σύγχυση που δημιουργήθηκε αυτή την περίοδο, μπερδεύοντας τις ιδέες, τη διαμαρτυρία, την αγωνιστική συμπεριφορά με τους λοστούς και τις μολότοφ”

ΤΟ ΔΙΑΔΙΚΤΥΟ και ο «καινούργιος ψηφιακός κόσμος» θα οδηγήσουν σε μεγάλη ανατροπή το θεσμικό πλαίσιο των πνευματικών δικαιωμάτων”

» ΒΙΟΓΡΑΦΙΚΟ

Γεννήθηκε Το 1958
στο Στρατώνι Χαλκιδικής.
Μεγάλωσε Θεσσαλονίκη.

■ ΣΕ ΗΛΙΚΙΑ 24 χρόνων επικεφόρεσε τις πρώτες του εκδόσεις, ανθολογίες με ποιητές και πεζογράφους της Θεσσαλονίκης.

■ Ο «ΙΑΝΟΣ» είναι μια αλυσίδα με επτά συνολικά καταστήματα, συν το ηλεκτρονικό βιβλιοπωλείο www.ianos.gr.

■ ΣΤΟ WWW.IANOSRADIO.GR μπορείτε να ακούσετε τον ιντερνετικό ραδιοφωνικό σταθμό του «Ιανού», με μουσική τζαζ, έντεχνη κ.ά.

■ ΣΤΟ «ΘΡΥΛΙΚΟ» πατάρι του πρώτου «Ιανού», στο 7 της οδού Αριστοτέλους, έχουν φιλοξενηθεί δεκάδες Έλληνες και ξένοι συγγραφείς.

■ Η ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑ, τρία χρόνια πριν, του κεντρικού αθηναϊκού βιβλιοπωλείου ήταν σταθμός στην πορεία του.

”